

**TEORIA SENZORIALĂ A SECURITĂȚII.
O NOUĂ ABORDARE A SECURITĂȚII INTERNAȚIONALE**

**THE SENSORIAL THEORY OF SECURITY.
A NEW APPROACH OF INTERNATIONAL SECURITY**

Dr. Alexandru CRISTIAN¹

**Motto: „Historia est magistra vitae”
Marcus Tullius Cicero (106 - 43 î.Hr.)**

Rezumat: *Articolul propune un nou concept al securității internaționale bazat pe cercetările pe care le-am desfășurat. Abordarea securității este un element cheie în lume la acest moment. Noua metamorfoză a relațiilor internaționale poate demonstra aceste noi teorii. Noua teorie a securității se bazează pe o abordare naturală a statului. Teoria relațiilor internaționale trebuie pusă în noua paradigmă a epocii pe care o traversăm. Principalul actor în relațiile internaționale, statul, se află pe primul lor în analiza strategică, dar și oamenii reprezintă un important element de analiză. Noua teorie reprezintă o provocare intelectuală atât pentru oamenii de știință, cât și pentru factorii de decizie aflați în poziții cheie.*

Cuvinte cheie: *securitate; teorie; paradigmă; relații internaționale; state.*

Abstract: *The article proposes a new concept of international security based on my research. The approach of security is an important issue in our world. The new metamorphosis of the international relations could stress new theories. The new theory of security is based on a natural approach of state. The theory of international relations is in a new paradigmatic age. The principal actor of international relations, state, is on top in strategic analysis, but people is also an important point of analysis. The new theory is an intellectual challenge for scholars and key-role decision makers.*

Keywords: *security; theory; paradigm; international relations; state.*

Istoria și geografia sunt lecții pe care omenirea le-a învățat, dar nu le-a respectat. Adesea surprinzătoare, istoria ne oferă exemple de măreție și de uimitor declin. Geografia ne arată cum se pot dezvolta popoarele lumii dacă sunt ajutate de mediul înconjurător. Studiarea acestor lecții ne oferă un paradox. State cu o istorie

---

¹ Expert în cadrul Ministerului Apărării Naționale, doctor în Informații și Securitate Națională

bogată, dar cu o geografie dezavantajoasă, au devenit mari puteri economice și tehnologice – un exemplu clasic este Japonia. State cu o istorie și cu o civilizație nu atât de bogată sunt exemple de prosperitate datorită unei geografii avantajoase – Arabia Saudită sau Emiratele Arabe Unite. Un singur stat a putut să înmănușeze aceste lecții și să devină cea mai mare putere cunoscută a lumii – Statele Unite ale Americii. Stat cu un destin manifest și cu o dorință de a arăta lumii că libertatea este cel mai de preț lucru.

Am desfășurat harta lumii și am rămas uluit de ce am observat. Regiuni pline de resurse care se afundă într-o subdezvoltare uluitoare – Africa, Rusia și America Latină – și regiuni cu resurse puține și cu o dezvoltare impresionantă – Japonia, Germania, China și, într-o anumită măsură, și Statele Unite ale Americii.

Dacă nu ne putem alege geografia, putem măcar să ne facem istoria. După acest dicton s-au condus multe state care și-au dorit să atingă un nivel înalt de civilizație. Totuși, de ce acest clivaj? O sumedenie de răspunsuri ne vin în minte: model cultural, arhetip civilizațional, dorința de a se dezvolta.

Teoria relațiilor internaționale trece printr-o perioadă preparadigmatică. În accepțiunea lui Thomas S. Kuhn, această situație este caracterizată de căutarea unui nou model teoretic. Noua lume este caracterizată de creșterea interdependenței, tensiuni globalizatoare și multipolaritate agresivă. Utopia mea este o viziune care se adresează unui stat care are aceleași atribute ca ale unui popor. Am denumit-o teoria senzorială a securității, pe scurt îi putem spune statul senzorial.

Omul este o ființă complexă. Cea mai interesantă aventură a istoriei este descoperirea omului ca întreg. Partea fizică încă mai ascunde secrete, iar partea metafizică este percepută incomplet și fragmentat. Omul a evoluat fiind influențat de mediul înconjurător și de istorie. Istoria i-a oferit omului șansa de a se descoperi.

Cea mai cunoscută teorie antropologică despre om este piramida trebuințelor a lui Abraham Maslow. Acesta a analizat omul printr-o figură geometrică, piramida. Fiecare nivel al piramidei reprezintă o evoluție a omului pe scara antro-po-socială. Nevoile omului, în ordine crescătoare, sunt cele fiziologice sau cele primare, nevoia de siguranță sau de securitate, nevoia de dragoste și apartenență la un grup social, nevoia de stimă și respect de sine și nevoia de autorealizare sau cea de împlinire.

Concepția freudiană asupra omului este bazată pe instinct. La baza vieții stau trei instincte primare: foamea, sexul și apărarea. Acestea îi asigură omului continuarea vieții în societate, mai exact prezervarea instinctelor. Etologul austriac Konrad Lorenz spunea că omul este agresiv deoarece aceasta este o caracteristică biologică moștenită, instinctuală. Instinctualitatea conduce viața unui om. Teoriile

moderne ale psihologiei spun că determinismul acesta poate fi schimbat cu ajutorul omului. Omul își poate controla instinctele și mișcările arhetipale din interiorul său.

Securitatea internațională este un domeniu complex. Greu de analizat, securitatea internațională ne relevă o trăsătură sigură, apărarea. Siguranța este absența violenței și a conflictului. Omul poate percepe orice mișcare ca un atac direct asupra sa. Spre exemplu, dacă unui om îi este sete și un vânzător refuză să îi dea apă, acesta resimte acest refuz ca pe un atac la integritatea sa fizică. Dacă un om este respins dintr-un anumit cerc social, acest lucru este perceput ca o ofensivă asupra personalității și integrității sale morale. Securitatea este o problemă de subiectivitate. Fiecare om receptează securitatea în funcție de nevoile și pregătirea sa. Pentru fiecare individ securitatea înseamnă altceva, pentru unii poate însemna totalul piramidei lui Maslow iar pentru alții doar un anumit nivel.

Statul este format din grupuri de indivizi, care formează societăți și ulterior națiuni. Indivizii au o înrâurire directă asupra comportamentului unui stat. Elita conducătoare își are propriul tipar educațional. Aceasta va răspunde într-un anumit fel atunci când intervine o problemă de securitate.

Problema de securitate este apariția insecurității. Insecuritatea este lipsa confortului psihic la nivel individual și lipsa confortului geopolitic la nivel statal. Interpretarea diferită poate duce la un conflict la nivelul unui grup de indivizi sau la nivelul unui grup de state. Omul răspunde cu ajutorul simțurilor – văzul, auzul, mirosul, simțul tactil. Statul răspunde și el cu simțurile sale, fizice sau nonfizice. Simțurile fizice ale unui stat sunt palpabile și ușor de măsurat.

Frontiera este un simț fizic primar. Frontiera terestră, maritimă, aeriană sau spațială este un punct sensibil al oricărui stat. În interiorul acestei delimitări, statul își dezvoltă, de-a lungul timpului, mecanismele supraviețuirii.

Un alt simț fizic este cetățeanul. Dacă cetățeanul său este în pericol atunci statul se simte în pericol. Motivul existenței sale din punct de vedere al securității este prezervarea securității cetățenilor săi.

Resursele sunt un important simț fizic. Orice atac asupra resurselor unui stat va fi perceput ca un atac asupra statului. Resursele aflate în interiorul său ori aflate pe anumite platouri maritime reprezintă baza materială a unui stat. Atacul asupra acestora poate fi extrem de subtil.

Ultimul simț fizic al statului este reprezentat de instituțiile sale și instrumentele aferente. Atacul poate veni din interiorul sau din exteriorul statului. Un atac asupra guvernului sau a reprezentanțelor diplomatice este o contestare a supraviețuirii politice a statelor în lumea internațională. Când spunem supraviețuire, ne referim la recunoașterea la nivel internațional.

Simțurile nonfizice sunt ideile fondatoare ale unui stat, patrimoniul cultural, spiritual, economia și finanțele. Toate la un loc prezervă dezvoltarea statului. Deși

unele sunt materiale, le denumim nonfizice pentru că atacul asupra lor este, de multe ori, discret și greu de perceput, efectul acestuia fiind dezastruos și greu de surmontat.

Teoria senzorială a securității înseamnă apărarea acestor simțuri ale statului. Securitatea statului se poate prezerva cu ajutorul securizării simțurilor fizice sau nonfizice ale statului. Teoria pe care o propunem are nevoie de cercetare aprofundată și de găsirea unor instrumente coerente de analiză.

Sfârșitul securității internaționale, așa cum o știm, înseamnă apariția securității planetare. Aceasta este o posibilitate de viitor deloc neglijabilă. Intensificarea globalizării și creșterea interdependenței a dus la accelerarea uniformizării lumii la nivel conceptual și ideologic. Lumea nu va mai dori să fie în competiție sau într-o continuă înfruntare.

În prezent, tensiunile globalizatoare și conflictul civilizațional sunt prea intense pentru a reuși unificarea lumii din punct de vedere al securității.

Securitatea internațională va evolua. De la securitatea pe care o știm, se va transforma într-o securitate planetară. Principala caracteristică a evoluției va fi lipsa riscurilor și amenințărilor, concomitent cu menținerea vulnerabilităților. Chiar dacă lumea va gândi în mod unitar din punct de vedere al securității, vor avea loc derapaje în aplicarea securității.

Viitorul securității este unul incert și greu de conturat. Consider că transformări radicale în ceea ce privește securitatea vor exista și că lumea din viitor nu va arăta ca aceea din zilele noastre. Sfârșitul securității internaționale este sfârșitul paradigmei sistemului anarhic al relațiilor internaționale și apariția paradigmei planetare de securitate, pe scurt securitatea planetară. Această transformare se va petrece lent, în opinia mea, într-un viitor îndepărtat.

Propun această teorie a securității pentru a reuși să înțelegem transformările viitoare. Statul va fi mai senzorial în raport cu tot ceea ce se întâmplă. O primă explicație este dezvoltarea uluitoare a științei și a tehnologiei. Reacția statelor la această evoluție este greu de anticipat. Omenirea nu se mai află în perioada în care evenimentele se petreceau în timpi diferiți. Acum orice declarație sau orice luare de poziție a unui lider poate însemna ceva. Acutizarea acestor simțuri se produce datorită revoluției globale a tehnologiei comunicațiilor. Nu știm încă în ce lume vom trăi, va fi o lume disruptivă, distopică sau o lume anostă, nivelată.

Lumea disruptivă este o lume în care totul se înnoiește foarte repede, perimarea fiind un proces aproape permanent. Lumea distopică este o lume în care omul nu va percepe mecanismele din jurul său. Lumea nivelată va fi o lume mondializată, cu slabe șanse de diferențiere între culturi și națiuni.

BIBLIOGRAFIE

- CHIROVICI O. E. *Puterea*, Editura RAO, București, 2009;
- COOPER R., *Destrămarea națiunilor-geopolitica lumilor secolului XXI*, Editura Univers Enciclopedic, București, 2007;
- DRĂGAN G. Acad., *Contribuția lui Thomas Kuhn în istoria științei*, Revista Noema, Volumul VIII, Academia Română, București, 2009;
- HEGEL W. G., *Prelegeri de filosofie a istoriei*, Editura Paralela 45, 2006;
- PARAG K., *Lumea a doua. Imperii și influență în noua ordine mondială*, Editura Polirom, Iași, 2008;
- SAVA N. I., *Disoluția sistemului socialist și integrarea euro-atlantică a țărilor est-europene. Implicații și semnificații strategice*, în volumul *Geopolitica, Integrare, Globalizare*, Bădescu I. coordonator, Editura Mica Valahie, București, 2003;
- ZYGMUNT B., *Globalizarea și efectele ei sociale*, Editura Antet, București, 2010.

